

MEZEY MÓNIKA

Giovikának régi nagy barátsággal...

Dedikált kötetek Honti János könyvtárában

Honti János (1910–1945) folklorista és népmesekutató könyvtára, mintegy hét-száz kötet, Köpeczi Béla hagyatékának részeként került a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ állományába.

Honti János neve ma is jól ismert a néprajztudósok és a mesekutatók körében, ám talán mégsem haszontalan röviden bemutatni életét és munkásságát. Egy régi barát, Dömötör Tekla, 1975-ben írt monográfiájában így foglalja össze tudományos pályáját:¹

„...tizennyolc éves, középiskolás diák, mikor első tudományos munkája német nyelven a legtekintélyesebb nemzetközi folklórsorozatban megjelenik. Harmincnégy éves, mikor a fasizmus áldozataként Kópházán eltemetik. E két dátum közé esik tudományos munkássága – mintegy száz nyomtatott mű, köztük két német nyelvű és három magyar önálló monográfia; magyar és idegen nyelven megjelent tanulmányok, népmeseantológiák, recenziók, glosszák.”²

Első műve tehát 1928-ban jelent meg, *Verzeichnis der publizierten ungarischen Volksmärchen, auf Grund von Antti Aarnes Typenverzeichnis zusammengestellt* címmel, a Folklore Fellows kiadványaként, amelyben Antti Aarne mesetipológiája alapján rendszerezte a nyomtatásban már megjelent magyar népmeséket.³ Legfontosabb munkája, *A mese világa* mintegy tíz évvel később készült el. Párizsi ösztöndíjas éve alatt (1937–1939) a kelta és izlandi mitológiát tanulmányozta, valamint ő kezdte el a francia népmeséket az Aarne–Thompson-rendszer⁴ szerint katalogizálni.⁵ A francia folklorisztika terén végzett munkája mély benyomást tett

---

¹ DÖMÖTÖR Tekla, *Honti János*, Bp., Akadémiai, 1975 (A múlt magyar tudósai). Ez később német nyelven is megjelent a Folklore Fellows gondozásában.

² DÖMÖTÖR 1975, i. m. 7–8.

³ *Folklore Fellows Communications*, Helsinki, 1928. A tanulmány kiadásával kapcsolatos levelezését Kaarle Krohnnal ld. DÖMÖTÖR, Tekla, *János Honti, Leben und Werk*, Helsinki, Suomalainen Tiedeakatemia, 1978 (FF Communications, 221), 17.

⁴ A mesék osztályozására szolgáló rendszer, Antti Aarne és Stith Thompson munkája. Ezt Hans-Jörg Uther fejlesztette tovább, ezért ma már Aarne–Thompson–Uther-rendszerként ismeretes.

⁵ DÖMÖTÖR 1975, i. m. 127.

párizsi kollégáira. A háború után, 1948-ban, Honti János emlékeket szerveztek a párizsi Magyar Intézetben a Société fran aise de folklore közreműködésével.⁶

A háború k t resekor, tanulmányait félbeszakítva, hazatért Magyarországra, jól lehet tisztában volt vele, hogy származása miatt ez veszélyes lehet. Egy rövid, boldog és termékeny időszak után, 1943-ban behívták munkaszolgálatra, annak ellenére, hogy a Széchényi Könyvtár f igazg t ja, Fitz József személyesen próbált közbenjárni a felment s ert.⁷ Munkaszolg latosk nt halt meg 1945 márciusában, Kópházán.

Honti könyvtárának meg rzs s ben a háború legsötétebb hónapjaiban nagy szerepe volt Dömötör Tekl nak és férjének, Dobrovits Aladárnak: „Galgam cs r l m g van visszafelé vezető  t a Bernáth Géza utcai otthonba. De a német megszállás után a ment  akciók is reménytelenné válnak. (Dobrovitsnak pl. végül is barátját nem, csak könyvtárát, kéziratait sikerült mentenie.)”⁸ Dömötör Tekla emlékei szerint igen gazdag könyvtárról van szó, „válogatott keltol giai anyag, rengeteg néprajzi munka”.⁹ Honti halála után özvegye gondozta, illetve néhány kötettel gyarapította is a gyűjteményt. Honti Jánosné Bölcskei Edit¹⁰ 1951-ben ment feleségül Köpeczi Bélához,  gy történhetett, hogy Honti János hagyatéka hetven évvel halála után került feldolgozásra.

A hagyaték gerincét természetesen a Honti János által a húszas évek elejétől haláláig beszerzett könyvek képezik. Honti gondosan kelezte a kötetek többségét,  gy általában pontosan tudható, hogy melyik könyv mikor, hol került a birtokába, s t, időnként m g az is kiderül, hogy mikor kapta a könyvet, mikor kezdte el olvasni, és mikor fejezte be az olvasást. A gy jtem nynek ez a része elsősorban néprajzzal, folklorisztik val, mitológiával és antropológiával foglalkozó művek, és természetesen megtalálható benne számos meséskönyv is. Néhány kötet m g a gyermek Honti könyvtárából származik: egy különösen szépen illusztrált, francia nyelvű La Fontaine-kötet, a Dzsungel könyve n met l¹¹, illetve Kaffka Margit gyermekeknek szóló gy jtem nye.¹² A mes sk nyvek között a tudományos igényű mesegy jtem nyek  pp gy megtalálhatók, mint a filléres füzetkék a 19. sz -

⁶ DÖMÖTÖR 1975, i. m. 175; Honti Jánosné levele Trencsényi-Waldapfel Imréhez, 1948. május 10. MTA KIK Kézirattár Ms 4502/337.

⁷ MANN Jolán (szerk.) „Minden mese határ-lerombol sokat mutat”. http://nemzetikonyvtar.blog.hu/2015/04/16/_minden_mese_hatar-lerombolasiokat_mutat

⁸ DÖMÖTÖR 1975, i. m. 156.

⁹ TARJÁN Tamás, *Látogatás Dömötör Tekla könyvtárában = Irodalomtörténet*, 18(1986), 927–936.

¹⁰ Az OSZK blogj nak fentebb idézett bejegyzésében tévesen Szlatinszky Piroskát nevezi meg Honti feleségeként, nyilván a *Pesti Hírlap*-ban 1939. december 1- n megjelent n szh r alapján. Az első felesége valójában Dános Erzsébet, Dános Marcell sörgyár-igazg t  lánya volt, akivel 1935. december 22- n házasodtak össze (*Nemzeti Ujság*, 1935. december 24.), azonban mindössze néhány hónapot  ltek együtt. Honti k nyvhagyat k ban k t kötetben is szerepel Dános Erzsébet ex librise, illetve egy harmadik kötetben a neve kézírással.

¹¹ A kötetbe  rt bejegyzésből tudjuk, hogy a könyvet 1922. VI. 17- n kapta, 18- n kezdte olvasni, és 19- n fejezte be az olvasást.

¹² KAFFKA Margit, *K s emberek bar tocsk im*, Bp., Pallas, 1918.

zad második feléből. Ez utóbbiakat valószínűleg az 1936-ban benyújtott kutatási terve miatt gyűjtötte:

„A Széchenyi Könyvtár aprónyomtatvány-gyűjteményének áttanulmányozása a 19. század vásári irodalmának (ponyva) vizsgálatára annak a kérdésnek a szempontjából, hogy mi a népköltéshez való viszonya. Különösen fontos és még feldolgozatlan terület a képmutogató és hasonló aktuális és ponyván forgó verseknek a szerepe mint népballada-forrásoké.”¹³

Különösen szépek a jenai Diederichs *Die Märchen der Weltliteratur* című sorozatának kötetei, amelyek az adott népcsoportra jellemző ornamentikával díszített borítóval jelentek meg. Honti tervbe vette egy hasonló sorozat megjelenését magyar nyelven, sajnos mindössze egy kötet jelenhetett meg a tervezett sorozatból, *Fabula: keleti mesék* címmel (Bibliotheca, 1943). A kiadás körülményeiről munkaszolgálatosként Galgamácsáról, 1943. október 17-én kelt levelében így ír Kerényi Károlynak:

„Egy másik tervem, amit régóta dédelgettem, kis híjja hogy meg nem valósult: egy »Märchen der Weltliteratur«-hoz hasonló meseantológia-sorozatra kaptam megbízást egy fiatal és értelmes új kiadótól. Karácsonyra meg kellett volna a »Fabula« (ez lett volna a sorozat címe) első kötetének jelenni, de szabadságomról, amelyben ezen dolgoztam, hamarabb hívtak vissza, mint gondoltam volna, és így ez a dolog abbamaradt.”¹⁴

A Bibliotheca Kiadó leveléből¹⁵ kiderül, hogy a tervezett évi minimum két kötetnek mind a szerkesztője, mind a fordítója Honti lett volna, illetve a levél mellett megőrzött tervezetben Honti arra is kitért, hogy a Diederichs sorozatához hasonlóan a sorozat darabjai a megfelelő népművészeti motívumokkal legyenek illusztrálva.¹⁶

A hagyatékban számos olyan kötet is található, amelyekben az édesapa, a poliglott nyelvész és műfordító Honti Rezső (1879–1956) kézjegye olvasható, ezek jellemzően a 19. század végén, illetve a századfordulón megjelent, romanisztikával foglalkozó könyvek. Honti János halála után is kerültek újabb kötetek a gyűjteménybe, egyebek mellett Honti műveinek posztumusz kiadásai, a róla szóló monográfiák, illetve a régi, közös barátok által az özvegy számára dedikált művek.

Dedikált kötetek a hagyatékban

A feldolgozás során 40 darab dedikált kötet került elő, ezek többsége a Kerényi Károly által létre hívott Stemma-körhöz tartozó, vagy annak vonzásában alkotó szerzőktől származik.

¹³ DÖMÖTÖR 1975, i. m. 113–114.

¹⁴ DÖMÖTÖR 1975, i. m. 156.

¹⁵ 1943. július 5. MTA KIK Kézirattár Ms 4279/58.

¹⁶ MTA KIK Kézirattár Ms 4279/59

A Stemma Kerényi tanítványi és baráti köréből állt össze. Általában Kerényi lakásán találkoztak, de gyakran tettek kisebb-nagyobb túrákat is együtt. Ezeken az alkalmakon többnyire antik szerzőkkel foglalkoztak és készülő írásaikat olvasták fel egymásnak. Hogy érdeklődési körük jóval tágabb volt a szorosan vett ókortudománynál, azt a társaság összetétele is mutatja. A nemrégiben elhunyt ókortudós, Szilágyi János György, Devecseri Gábor, Trencsényi-Waldapfel Imre, Brelich Angelo mellett a kör tagja volt a folklórtudós Honti is például, továbbá az etnográfus Dömötör Tekla, az egyiptológus Dobrovits Aladár és az irodalmár Petrolay Margit. Kerényi baráti köréből időnként Szerb Antal vagy Németh László is feltűnt az összejöveteleken. A Stemma emlékét őrzi a sajnálatosan rövid életű *Sziget* folyóirat, illetve a szélesebb körben is népszerű Kétnyelvű Klasszikusok sorozat. A háború után a kör 1948-ig Honti János Társaság néven működött.

A hagyatékban négy kötet található Kerényi dedikációjával: a homéroszi himnuszok két kötete Devecseri fordításában, Kerényi tanulmányával,¹⁷ illetve az *Énekek éneke* szintén Kerényi tanulmányával. A negyedik dedikáció a *Horatius noster* című gyűjteményhez annak szerkesztőjével, Trencsényi-Waldapfel Imrével közös. A puritán ajánlásokban (*Giovinak K. K., Giovinak 1941 karácsonyán Kerényi Károly*) mindössze Honti becenevének használata utal kettejük baráti viszonyára.

A *Homérosi himnuszok Hermészhez, Pánhoz, Dionysoshoz* című kötetbe viszont tréfás, görög nyelvű ajánlást írt: „tó Honti (τῷ Ὁντι) / philia / Homéros / kai / Kerenés”.

Azaz: Hontinak szeretettel Homérosz és Kerényi. Az ajánlásban Honti neve a τῷ Ὁντι [valójában, voltaképpen] kifejezésre rímel, mindössze a hehezetet kellett megfordítani a hangzás kedvéért. (1. kép)

Nem Kerényi volt az egyetlen, akit szójátékra ihletett Honti neve. 1941-ben egy Ella nevű, egyébként ismeretlen hölgy Aradon a következő ajánlást írta egy francia nyelvű, meglehetősen illetlen viccgyűjteménybe: „Honti soit qui mal y pense” avec beaucoup d’amitié, Ella / Arad, le 26-1-41.”, utalva a Térdszalagrend jelmondatára (’Honi soit qui mal y pense’).

Honti mindvégig mesterének tekintette Kerényit, utolsó ismert levelét is neki írta Kárpátjáról. Ez a bizonyos levél így végződik:

„Kérlek, Mesterem, írd nekem, ha van időd, címezd Csalához, ő majd továbbítja nekem. Remélem, jól vagytok; Magdi kezét csókolom, neked legmelegebb szeretetemet és üdvözetemet küldöm.

Giovi”¹⁸

¹⁷ *Homérosi himnuszok Aphroditéhoz, az Istenanyákhoz, Hestiához, a Naphoz és a Holdhoz*, Devecseri Gábor fordításában, KERÉNYI Károly bevezető tanulmányával az eleusisi misztériumokról, Bp., Officina, 1941. *Homérosi himnuszok Hermészhez, Pánhoz, Dionysoshoz*, Devecseri Gábor fordításában, Kerényi Károly bevezető tanulmányaival mitológiáról és gyermekistenekről. Bp., Officina, 1939.

¹⁸ ERDEI Gyöngyi, IRÁS Katalin, *Utolsó levelek*, Törödékek a magyar holocaust ismeretlen irodalmi dokumentumaiból = *Múlt és Jövő*, 1994, 4, 24–36.

KÉTNYELVŰ KLASSZIKUSOK

MEGINDÍTOTTA KERÉNYI KÁROLY

A. SZÖVEGEK V.

τῶ ὄντι

πίδα

ὄντος

καὶ

Κερενίς

Magdi nyilván Kerényi (sz. Lukács) Magda, Kerényi második felesége, Csala pedig Dobrovits Aladár, akivel még a gimnáziumi évek alatt (Toldy Ferenc Reálgimnázium) összeházaszkodott, később pedig mindketten a Stemma-kör tagjai voltak.

Dobrovitstól három dedikált példány található a hagyatékban, ezek közül a legkorábbi ajánlás a Szépművészeti Múzeum egyiptomi gyűjteményéről összeállított vezetőjében olvasható: „Giovinak a hit uzsorásnak / 1 font vérző katalógus a szer- / ződés értelmében / Páris 1939 máj 20 / Dr. Dobrovits Aladár”. (2. kép)

Dobrovits pár évvel korábban, 1934. október 30-án kelt levele szolgál némi magyarázattal:

„... Így volt ez velem, amikor a te (a „t”-t nem tudom megfelelő kicsire írni) leveledet, helyesebben négyszavas kártyádat megkaptam és láttam ott, hogy te a szerződésre hivatkozol, arra a szerződésre, amit egy óra alatt kötöttünk, amikor én még költőnek készültem – és ki mondja, hogy nem lettem az –, te pedig tudósnek, és ki mondja, h[ogy] nem lettél az –, Feri¹⁹ pedig művésznek, és ki mondja, h[ogy] nem volt-e az? Hiszen én is, a legelső példányt tiszteletreméltó dolgozatomból, a legelső, te barom, a szerződésre való hivatkozással dedikáltam neked, és vártam azt a percet, hogy átadhassam neked, én, saját kezeimmel, már csak azért is, mert evett a fene, hogy te már beváltottad a szerződésnek nevezett kérdéses pontjában megszabott feltételt, és én meg nem...”²⁰

Ebből a rövid levélrészletből az is kiderül, hogy mindhárman – Honti, Dobrovits, és a fiatalon elhunyt Klein Ferenc festőművész – egyformán tudatosan készültek majdani pályájukra már gimnazistaként, jóllehet Dobrovits magáról azt írja, hogy a „szerződés” megkötésekor ő maga még költőnek készült. A levélben említett mű nyilván *A római császárkori Osiris-vallás megértéséhez* című tanulmány le-
het, ez azonban nem került elő a hagyatékából.²¹

Egyiptom és a hellenizmus című írása 1943-ban jelent meg,²² ebben a kötetben olvasható a címben is idézett ajánlás: „Giovikának régi nagy barátsággal. Csali”

A Borzsák Istvánnal és Trencsényi-Waldapfel Imrével közösen írt ókori irodalomtörténet²³ dedikációja a Honti házaspárnak szól: „Giovikának és Editkének 1944 karácsonyára régi és új szeretettel / Csala”.

Honti azonban ezt a kötetet már nem foghatta kézbe, 1944 novemberétől nem kaptak róla hírt, októberben pedig Dobrovitsot is besorozták.

¹⁹ Klein Ferenc festőművész (1910–1930).

²⁰ MTA KIK Kézirattár Ms 4279/69.

²¹ Különlenyomat az *Egyetemes Philológiai Közöny*-ből (1934).

²² DOBROVITS Aladár, *Egyiptom és a hellenizmus*, Bp., Parthenon 1943.

²³ BORZSÁK István, DOBROVITS Aladár, TRENCSENYI-WALDAPFEL Imre, *A világirodalom története*. Első rész. Az ókor irodalma. Bp., Új Idők 1944.

562.619

*Giovina, a lit. uzsomszal
1 font véző Dubaligus a f-
gödi cikkében
Paris 1933 máj 20*

ORSZÁGOS MAGYAR SZÉPMŰVÉSZETI MŰZEUM

Dr. Dobrovits Aladár

AZ
EGYIPTOMI
GYŰJTEMÉNY

VEZETŐ

IRTÁK

OROSZLÁN ZOLTÁN
ÉS
DOBROVITS ALADÁR

24 KÉPES TÁBLÁVAL

MTA
KIK

BUDAPEST, 1939

Kerényi személyén keresztül kapcsolódott a körhöz Franz Alheim (1898–1976)²⁴ német ókortudós. Ez a kapcsolat fontos szerepet játszott Kerényi második világháború utáni ellehetetlenítésében. 1946-ban került nyilvánosságra Alheimnak 1941-ben Kerényihez írt levele, amely alapján, meglehetősen körmönfont módon a faszizmus iránti rokonszenvét próbálják bizonyítani. Kerényi válaszából kiderül, hogy a levélben emlegetett pénzüsszeg a zsidótörvények miatt névtelesen dolgozó Honti honorárium volt.²⁵ Alheim és Honti személyesen is ismerték egymást, amint az *Epochen der römischen Geschichte von den Anfängen bis zum Beginn der Weltherrschaft* című kötet dedikációjából kiderül: „In Erinnerung an unsere Begegnung in Keszthely im Sommer 1935 zugeeignet. vom Verfasser.”

A legtöbb, szám szerint nyolc darab dedikált kötet Ortutay Gyulától került Honti könyvtárába. Szilágyi János György azt sejteti, hogy Ortutay Hontihoz való viszonya ambivalens lehetett, alighanem Kerényi miatt, aki nem csinált titkot abból, hogy Honti munkásságát tartja többre.²⁶ Mindenesetre Honti első házaságkötésekor Dobrovits mellett ő volt a másik tanú.²⁷

Szintén a Stemma körhöz tartozott Devecseri Gábor, aki két verseskötetét dedikálta Hontinak. Első önálló kötete, *A mulatságos tenger* 1936-ban jelent meg, a második, *Barátaimhoz* című pedig három évvel később. Erre az időre a mindössze hét évvel idősebb Honti már komoly szaktekintélynek számított, ennek megfelelően a dedikációk hangvétele kissé szertartásos: „Honti Jánosnak / nagy tisztelője / és igaz barátja / Devecseri Gabi²⁸, (3. kép) Honti Jánosnak nagy szeretettel / D. Gabi.”²⁹

Devecseri könyvtárát Szombathelyen, a Savaria Egyetemi Könyvtár és Levéltárban helyezték el a nyolcvanas évek folyamán, a gyűjtemény 1992-ben megjelent nyomtatott katalógusában³⁰ két Honti-mű szerepel, *A mézsároslegény meséje*, illetve a *Late Vinland tradition* című tanulmány különlenyomata, ez utóbbiban olvasható Honti ajánlása: „Texéknek szeretettel Jani.”

²⁴ Köztudomású, hogy Szerb Antal az *Utas és holdvilág* Waldheim professzorának alakját első sorban Kerényiről és Alheimról mintázta, Waldheim fejtegetéseiben azonban Honti hatása is tetten érhető (HAVASRÉTI József, *Szerb Antal*, 2. átdolg. kiad., Bp., Magvető, 2019, 387).

²⁵ Az évekig elhúzódó lejárato kampányt, amelynek eredményeképpen Kerényi végleg az emigráció mellett döntött, Szilágyi János György taglalja részletesen *Egy halálhír* című írásában.

²⁶ SZILÁGYI János György, *Egy halálhír = Beszélő*, 1998, 4. 94–100; Kerényi egy Trencsényi-Waldapfelhez írt levelében nyíltan meg is írja: „Számomra a komolyabbik tudós az ethnológia területén, de éthosában is Honti János volt és nem Ortutay”. Kerényi Károly levele Trencsényi-Waldapfel Imréhez, Tegna 31.7.1946 MTA KIK Kézirattár Ms 4502/431.

²⁷ Dömötör 1987. i. m. 91.

²⁸ DEVECSERI Gábor, *A mulatságos tenger*, Bp., Nyugat, 1936.

²⁹ DEVECSERI Gábor, *Barátaimhoz*, Bp., Officina, 1939.

³⁰ TÓTHNÉ KIRÁLY Katalin, *Devecseri Gábor könyvtárának katalógusa*, Szombathely, Berzsenyi Dániel Főiskola, 1992, 101, 257, 273.

Honti Jánosnak
nagy tisztelet^u
és igaz barátja
Deveseri Gali

A hagyatékban megtalálható a már említett, *Fabula* című mesegyűjtemény is, Honti özvegyének ajánlásával: „Gabinak, Klárinak³¹ őszinte szeretettel H. Edith 947. IV. 16.”

Devecseri gimnáziumi osztálytársa és barátja volt a fiatalon elhunyt Szilágyi Endre. Halála után öccse, Szilágyi János György örökölte a legjobb barátot, és Devecseri haláláig szoros baráti és szakmai kapcsolatban álltak. Hontival a Stemmán keresztül ismerkedett meg. Devecseri lírai hangvételő Honti-portréjában³² külön kitér kettejük jellembeli rokonságára. Később munkaszolgálatosként többször is összekerültek. Ebben az időben írta Honti Trencsényi-Waldapfelnek: „Szilágyival hét napig ideiglenesen együtt voltam, és éltünk együtt egy kis szellemi életet.”³³

Majd néhány héttel később: „Szilágyi igen szorgalmas, erről bizonyosságot tehetek, sőt, együtt is tartunk kisebb auctor-olvasásokat.”³⁴

Szilágyi ekkor még tudományos pályája elején volt, Honti hagyatékában mindössze egy dedikált kötet maradt tőle („Giovinak / hódoló tisztelettel / Szilágyi János / 1943. III. 16.”), a Kétnyelvű Klasszikusok sorozatból *Ovidius Publius Naso szerelmei* Karinthy Gábor fordításában, Szilágyi jegyzeteivel és tanulmányával jelent meg.³⁵

A Stemmához szorosan nem kötődő szerzők kötetei közül meg kell említeni Hajnal Anna *Ébredj fel bennem, álom* című verseskötetét („Giovanninak / igaz

³¹ Huszár Klára (1919–2010) operarendező.

³² DEVECSERI GÁBOR, *Tavaszi angyal*. Honti Jánosról. = Uő, *Lágmányosi istenek*, Bp., Szépirodalmi, 1975, 457–462.

³³ Vác 1943. V. 17. MTA KIK Kézirattár Ms 4502/342.

³⁴ Vác 1943. VI. 4. MTA KIK Kézirattár Ms 4502/343. Például Vergiliust olvastak, ahogy Szilágyi János György visszaemlékezéseiből tudjuk: „Galgamácsa után még egy ideig itt voltam, akkor Pesten voltunk az ún. ÉLO-ban, ez a Lehel úton van, ma is katonai intézmények ezek az épületek. ÉLO az élelmészési oszlop, itt mindenféle rakodómunkákat végeztünk. Akkor még Honti is ott volt, és volt egy 150 kilós főtörzsőrmester, akihez mi ketten be voltunk osztva egy raktárba. Fölfedeztük azt, hogy ennek a raktárnak a IV. emeletén búza van kiöntve, úgyhogy reggel fölmentünk, befeküdtünk a búzába, és Vergiliust olvastunk, emlékszem. Mert gondoltuk, hogy ez a főtörzsőrmester a negyedik emeletre nem tud följönni. Sajnos följött. Egyszer följött, és elképedve látta, hogy itt békésen Vergiliust olvasunk, és akkor ebből majdnem baj lett, de szerencsére mégsem.” Ez már 1944-ben történt. Szilágyit a frontra vitték, Honti Rezsó viszont kijárta, hogy a fia átkerüljön egy másik századba, abban a reményben, hogy így a legrosszabbtól menti meg. (*Egyszintenciális tudomány*, Litván György és Molnár Adrienne interjúja Szilágyi János Györggyel, 2003. = SZILÁGYI János György, *Örvények fölé épülő harmónia*, Interjúk, dokumentumok, levelek. I. Tudományban élni. I. Interjúk és tanúságtétel, szerk. és jegyzetek Komoróczy Géza, Bp., Gondolat–Szépművészeti Múzeum, 2018, 91. – *Az Örvények fölé épülő harmónia II., Levélben többet* című kötetében helyet kapó Szilágyi János György-levelezés számos egyéb Hontira vonatkozó adatot tartalmaz. Komoróczy Géza a levelek jegyzeteiben felsorolja a Szilágyi hagyatékában fennmaradt dedikált Honti-különlenyomatokat is [48]).

³⁵ *Ovidius Publius Naso szerelmei*, ford. Karinthy Gábor, Szilágyi János György tanulmányával. Bp., Officina, 1943.

örömmel és / köszönettel a Kelta sz. m. / ért³⁶ / Anna / az Argonauták megjelenésekor³⁷),³⁷ (4. kép) a Lengyel Dénes szerkesztésében megjelent *Szemelvények Toldy Ferenc műveiből* című kötetet („Giovinak, / hogy iskoláját szeresse, / őszinte barátsággal / Dénes³⁸”, Vas István Villon-fordítását („Honti Jánosnak / igaz barátsággal / 1943 április 23. / Vas István”), és Weöres Sándor *Theomachiáját* („Honti Jánosnak hálával a könyvtári ismeretekért / és barátsággal / Weöres Sándor”).

Hontiné Bölscei Edit részére dedikált kötetek

Amint már említettem, a hagyaték tartalmazza a Honti özvegye által beszerzett köteteket is. Ezekben vagy a saját neve szerepel, Honti Edithként, vagy Honti János neve az özvegy kézírásával.

Devecseri az 1947-ben megjelent *Odyseia*-fordításába³⁹ jegyezte be az alábbi dedikációt: „Honti Edithkének / hosszú és forró / kézcsókok özöne közt / Gabi / 1947. III. 17.” Kifejezetten Honti Editnek szóló dedikáció olvasható a ma már ritkán emlegetett, de a századfordulón még igen népszerű költő, Szilágyi Géza verseskötetében is,⁴⁰ illetve Trencsényi-Waldapfel Imre Erasmus-fordításában.⁴¹

Karinthy Ferenc viszont még Honti halála után is következetesen a házaspárnak dedikálta a *Szellemidézés* („Honti Giovinak, Editnek / szeretettel / Karinthy Cini / 1946 / Könyvnap⁴²”) és a *Kentaur* („Honti Jánoséknak / szeretettel / Karinthy Cini / 1947. VII. 1.”)⁴³ című regényeit.

Honti könyvhagyatékának köszönhetően könyvtárunk számos folklorisztikai és vallástudományi szakmunkával és forráskiadvánnyal gazdagodott, ám legalább ennyire érdekes szempont az is, hogy a dedikációk révén bepillantást nyerhetünk a két háború közötti magyar tudományos és irodalmi élet egyik meghatározó szellemi műhelyébe.

³⁶ Utalás Honti *A sziget kelta mythosáról* című tanulmányára (Argonauták 1937).

³⁷ HAJNAL Anna, *Ébredj fel bennem, álom*, Bp., Krakauer Nyomda, 1935.

³⁸ *Szemelvények Toldy Ferenc műveiből*, Tanítványaival sajtó alá rendezte Lengyel Dénes tanár, Bp., Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, 1942.

³⁹ *Odyseia*, ford. Devecseri Gábor, Bp., Új Idők, Singer és Wolfner, 1947.

⁴⁰ SZILÁGYI Géza, *Válogatott régi és új versek*, Bp., Magyar Téka, 1948.

⁴¹ Rotterdami ERASMUS, *Nyájás beszélgetések*. ford., bev. és jegyz. Trencsényi-Waldapfel Imre, Bp., Officina, 1946.

⁴² KARINTHY Ferenc, *Szellemidézés*, Bp., Hungária, 1946.

⁴³ KARINTHY Ferenc, *Kentaur*, Bp., Új Idők, [1947].

Giovannina
nagy örömmel és
szöszöccsel a Kelta z. v.
ét
Anna.
az Argonauták meg-
jelenését

MEZEY, MÓNKA

Signed volumes in the library of János Honti

The personal library of János Honti (1910-1945), Hungarian folklorist and folktale researcher, was catalogued in 2015, at the Library and Information Centre of the Hungarian Academy of Sciences. The collection contains about 40 volumes signed by their authors, most of whom were members of the Stemma, the intellectual circle founded by the classical philologist Karl Kerényi. This paper presents the signed copies of the Honti-collection.

Keywords: 20th century, Hungary, Stemma, personal library, signed volumes, János Honti.